

Stortingets president

fra representanten Carl I. Hagen

"Folkeavstemning brukes nå stadig mer i mange land blant annet i Sovjetunionen for å sikre at styringen er i tråd med folkets ønsker. Vil statsminister Gro Harlem Brundtland forsikre det norske folk at enhver avtale som Norge inngår med tap av suverenitet i en grad som fordrer 3/4 flertall i Stortinget vil bli forelagt folket til folkeavstemning?"

President,

Jeg tror det er viktig å ta utgangspunkt i vår konstitusjon og styreform som bygger på det representative demokrati, parlamentarisme og en uavhengig dømmende makt. Den norske Grundlov inneholder ingen bestemmelser om bruk av folkeavstemninger i enkelt-saker. Vår nyere historie kjenner kun 5 tilfeller hvor folkeavstemninger er blitt avholdt.

Jeg antar at det er slike rådgivende folkeavstemninger representanten Hagen sikter til.

Det er en kjerne i vårt system at Stortinget har rett og plikt til å treffe de beslutninger som etter Grundloven tilligger nasjonalforsamlingen. Det gjelder også de saker hvor Grundloven har bestemmelser om bruk av kvalifisert flertall som ved grunnlovsendringer, og det gjelder ved samtykke til internasjonale avtaler som innebærer overnasjonalitet etter Grundlovens § 93.

Grunnlovsbestemmelsene om kvalifisert flertall er fastsatt for å sikre at alle viktige hensyn skal være særlig godt ivaretatt og gjenspeiler behovet for bred enighet i Stortinget om de saker det her dreier seg om. Dersom Regjeringen skulle foreslå en fast ordning med folke-

avstemninger i slike saker, ville det i praksis lett kunne innebære en endring av vårt konstitusjonelle system, og en uthuling av Stortingets eget ansvar og myndighet.

Dette er ikke til hinder for at Regjeringen i særskilte saker hvor det er bred politisk enighet om det kan spørre folket til råds gjennom folkeavstemning. Det vil som kjent være tilfelle dersom norsk EF-medlemskap igjen skulle bli et aktuelt spørsmål. I tillegg til de helt spesielle historiske og politiske sider som knytter seg til EF-spørsmålet, er det av betydning at medlemskap vil innebære at EF får en relativt vid adgang til å fatte vedtak som det ellers tilligger norske myndigheter alene å fatte.

Dette vil ikke være tilfelle i forbindelse med den EØS-avtale som det nå forhandles om. Her kan det bli aktuelt med en meget begrenset overføring av myndighet på et spesielt og avgrenset felt.

La meg til slutt bemerke at problemstillingen "tap av suverenitet" neppe er særlig opplysende i denne forbindelse. Når det gjelder EØS-avtalen spesielt er det tale om en internasjonal kontrollfunksjon som også gir oss adgang til å påtale forhold i andre land på en måte som vil tjene både norsk næringsliv og norske forbrukere.

For øvrig er det neppe slik at land som i stor utstrekning benytter seg av folkeavstemninger uten videre er mer demokratiske enn land hvor dette ikke er tilfelle, slik Hagens eksempel illustrerer. Hvor utviklet et demokrati er vil avhenge av en lang rekke forhold, både politiske tradisjoner og i hvilken grad statens politiske organer har et reelt demokratisk grunnlag slik som i vårt land.